

Успішні разом!

БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС У НОВОУТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

*Київ
Листопад 2020 року*

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ 2021 РОКУ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ:

- *обов'язкове створення місцевого фінансового органу: статус, формат, компетенція;*
- *компетенція сільських, селищних та міських рад у сфері бюджету територіальної громади та місцевих фінансів;*
- *повноваження сільського, селищного та міського голови у сфері бюджету територіальної громади;*
- *покрокові дії учасників бюджетного процесу щодо складання, схвалення та затвердження бюджетів територіальних громад на 2021 рік*

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ 2021 РОКУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ :

ОБОВ'ЯЗКОВЕ СТВОРЕННЯ МІСЦЕВОГО ФІНАНСОВОГО ОРГАНУ (МФО).

В якому статусі створювати?

Відповідь: як юридичну особу публічного права.

Чому?

До відома:

МФО (зі статусом юридичної особи)	МФО (без статусу юридичної особи)
Державна реєстрація (ЄДРПОУ)	
Наявність рахунку, бланку, печатки	
Положення затверджує місцева рада	Положення затверджує місцева рада
Не знаходиться в штаті апарату ради	Знаходиться в штаті апарату ради
Кадрова робота, бухгалтерський облік та звітність здійснюється самостійно	Кадрова робота, бухгалтерський облік та звітність здійснюється підрозділом комітету/апарату місцевої ради
МФО очолює керівник цього структурного підрозділу (як цього вимагає БКУ)	Виконання функцій МФО забезпечує сільський, селищний, міський голова, який здійснює керівництво апаратом ради та її виконавчого комітету згідно з п. 7 ч. 4 ст. 42 ЗУ “Про місце самоврядування в Україні”), і який фактично є начальником у МФО.
Керівник МФО підписує листи, видає накази з питань бюджету тощо	Сільський, селищний, міський голова видає розпорядження (п. 21 ч. ст. 42 ЗУ “Про місце самоврядування в Україні”), підписує листи...

Увага. Важливо для всіх учасників бюджетного процесу!

МФО БЮДЖЕТНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ НАДІЛЕНИЙ ОСОБЛИВИМ СТАТУСОМ:

- ✓ МФО здійснює функції із складання, виконання місцевих бюджетів, **контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів**, а також функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету (п.36 ч.1 ст.2 БКУ);
- ✓ МФО розробляє і доводить до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів (ч.3 ст.75 БКУ);
- ✓ МФО здійснює аналіз бюджетних запитів, поданих головним розпорядником бюджетних коштів, з точки зору його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів (ч.5 ст.75 БКУ);
- ✓ **Важливо!** Керівник МФО приймає рішення про включення бюджетного запиту до пропозиції проекту бюджету територіальної громади перед поданням його на розгляд виконавчим органам відповідних місцевих рад (ч.5 ст.75 БКУ);
- ✓ МФО відповідає за складання проекту рішення про бюджет територіальної громади (ч.1 ст.75 БКУ (за аналогією ч.2 ст. 32 БКУ);
- ✓ МФО здійснює заходи щодо оприлюднення проекту рішення місцевої ради про бюджет територіальної громади, схвалений виконавчим органом ради (ч.5 ст. 6 ЗУ “Про доступ до публічної інформації”) тощо;

Увага. Важливо для всіх учасників бюджетного процесу!

МФО БЮДЖЕТНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ НАДІЛЕНИЙ ОСОБЛИВИМ СТАТУСОМ:

- ✓ МФО у межах загального обсягу бюджетних призначень за бюджетною програмою бюджету за обґрунтованим поданням ГРБК здійснює **перерозподіл бюджетних асигнувань, затверджених у розписі бюджету та кошторисі**, в розрізі економічної класифікації видатків бюджету кредитування бюджету – щодо надання кредитів з бюджету (*ч.7 ст. 23 БКУ*);
- ✓ МФО готує пропозиції про зменшення відповідного бюджетного призначення бюджету, якщо в процесі виконання бюджету зміна обставин вимагає менших бюджетних асигнувань ГРБК. Виконавчий орган відповідної місцевої ради у двотижневий строк подає до відповідної місцевої ради пропозиції про зменшення відповідних бюджетних призначень бюджету територіальної громади (*ч.3 ст. 23 БКУ*);
- ✓ **Керівник МФО** затверджує розпис бюджету територіальної громади (*ч.3 ст.78 БКУ*), паспорт бюджетної програми (*ч.8 ст. 20 БКУ*) тощо;
- ✓ **Керівник МФО** має право за рішенням відповідної місцевої ради в межах поточного бюджетного періоду здійснювати на конкурсних засадах розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах з подальшим поверненням таких коштів до кінця поточного бюджетного періоду тощо (*абз.2 ч. 8 ст.16 БКУ*);
- ✓ МФО готує офіційний висновок про перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду, про обсяг залишку коштів загального та спеціального фондів (на підставі якого вносяться зміни до рішення про бюджет), *ч. 7 ст.78 БКУ*

ОСОБЛИВИЙ СТАТУС МФО У СИСТЕМІ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОЇ РАДИ:

Важливо. З точки зору положень БКУ фактично всі головні розпорядники бюджетних коштів (а це - виконавчі органи ради (апарат ради, відділ (управління) освіти, інші структурні підрозділи ради зі статусом юридичної особи публічного права), одержувачі бюджетних коштів є підконтрольними та підзвітними МФО, наділеному БКУ спеціальним статусом (накази МФО є обов'язковими для виконання всіма учасниками бюджетного процесу, наприклад, наказ МФО про затвердження інструкції з підготовки бюджетних запитів).

МФО НЕ МОЖЕ БУТИ У СТРУКТУРІ АПАРАТУ/КОМІТЕТУ РАДИ (зважаючи тепер ще і на те, що сільський, селищний, міський голова уже не може забезпечувати виконання функцій МФО (п.36 ч.1. ст.2 БКУ).

МФО В ОБОВ'ЯЗКОВОМУ ПОРЯДКУ СТВОРЮЄТЬСЯ ЯК ЮРИДИЧНА ОСОБА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА, в іншому випадку це уже буде порушення вимог БКУ.

В якому форматі?

Відповідь: відділ або управління (залежно від наявної мережі бюджетних установ, інших об'єктивних чинників)

Як назвати?

Відповідь: на власний розсуд (наприклад, відділ з питань фінансів, управління з питань фінансів).

ОБОВ'ЯЗКОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ МФО ГОЛОВНИМ РОЗПОРЯДНИКОМ БЮДЖЕТНИЙ КОШТІВ.

МФО визначається ГРБК рішенням про бюджет територіальної громади (ч.4 ст.22 БКУ).

Примітка: визначенню МФО у рішенні про бюджет ГРБК (якщо такий орган не був створений або якщо був створений, але не мав статусу юридичної особи і відповідно не був визначений ГРБК) передує цілий ряд організаційних дій (утворення у структурі місцевої ради МФО як юридичної особи, затвердження положення про нього, штатної його чисельності тощо).

Увага: враховуючи процес затягування прийняття законопроекту “Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій” (реєстр.№3651-д від 06.10.2020р., **увага:** закон Верховною Радою України прийнято 17.11.2020р., на даний час знаходиться в стадії підписання та оприлюднення), і автоматичне у зв'язку з цим затягування бюджетного процесу зокрема в частині складання бюджетів територіальних громад в новоутворених громадах, Асоціація ОТГ за результатами навчально-інформаційного вебінару на тему: “Бюджетний процес у новоутворених громадах” звернулася до Міністерства фінансів України за офіційним роз'ясненням щодо механізму створення МФО у стислий період у зв'язку із закінченням календарного року.

Важливо. У відповідності до інструкції (доведеної Міністерством фінансів України) щодо проведення реєстрації учасника бюджетного процесу ІАС LOGIKA в програмному забезпеченні ІПК Місцевий бюджет – пункту 1 Реєстрація МФО, **місцевий фінансовий орган повинен проводити реєстрацію як місцевий фінансовий орган, а також як головний розпорядник бюджетних коштів.**

КОМПЕТЕНЦІЯ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД У СФЕРІ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ:

- ✓ затвердження бюджету територіальної громади, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету, розгляд прогнозу бюджету територіальної громади (п. 23 ч.1 ст. 26 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”);
 - ✓ встановлення місцевих податків і зборів відповідно до [Податкового кодексу України](#) (п. 24 ч.1 ст. 26 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”);
 - ✓ прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку (п. 28 ч.1 ст. 26 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”);
 - ✓ встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету (п. 23 ч.1 ст. 26 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”);
 - ✓ прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень (п. 26 ч.1 ст. 26 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”).
- Увага.** Лише міські ради мають право здійснювати місцеві внутрішні запозичення (за винятком випадків, передбачених ст. 73 БКУ) і місцеві зовнішні запозичення шляхом отримання кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій. Сільські, селищні ради такого права не мають (абз. 2 ч.3 ст. 16 БКУ);
- ✓ об'єднання на договірних засадах коштів бюджету та інших місцевих бюджетів для виконання спільних проектів тощо; прийняття рішень щодо передачі коштів з бюджету територіальної громади (п. 27 ч.1 ст. 26, п.п. 6 п. “а” ст. 28 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”).

Увага. Кошти можуть передаватися виключно у вигляді міжбюджетних трансфертів (ст. 93 та ст. 101 БКУ)

ПОВНОВАЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛОВИ У СФЕРІ БЮДЖЕТУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ:

- ✓ голова ради забезпечує підготовку на розгляд ради бюджету територіальної громади та звіту про його виконання; оприлюднює затверджені радою програми, бюджет та звіти про їх виконання (п.9 ч.4 ст. 42 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”);
- ✓ голова ради підписує рішення ради про бюджет територіальної громади (п.2 ч.4 ст. 42 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”);
- ✓ голова ради є розпорядником бюджетних коштів, використовує їх лише за призначенням, визначеним радою (п.13 ч.4 ст. 42 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”).

Увага. У відповідності до п.3 ч.2 ст.22 БКУ головними розпорядниками бюджетних коштів за бюджетними призначеннями, визначеними рішенням про бюджет територіальної громади можуть бути виключно виконавчі органи та апарат місцевих рад, структурні підрозділи виконавчих органів місцевої ради в особі їх керівників. ~~Якщо згідно із законом місцевою радою не створено виконавчий орган, функції головного розпорядника коштів відповідного місцевого бюджету виконує голова такої місцевої ради.~~

! Важливо. Законопроект “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України” (реєстр. № 4100-д від 05.11.2020р.), прийнятим ВРУ в першому читанні, **передбачається виключити** норму про виконання головою місцевої ради функції головного розпорядника коштів відповідного місцевого бюджету у разі якщо згідно із законом місцевою радою не створено виконавчий орган.

ПОВНОВАЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛОВИ У СФЕРІ БЮДЖЕТУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ:

Голова ради як керівник апарату ради та її виконавчого комітету (п.6 ч.4 ст. 42 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”) є ГРБК за бюджетними призначеннями, визначеними у рішенні про бюджет територіальної громади для цього структурного підрозділу ради, і у відповідності до ч.5 ст. 22 БКУ наділений такими повноваженнями:

- ✓ розробляє план діяльності на середньостроковий період (включаючи заходи щодо реалізації інвестиційних проектів) з урахуванням прогнозу місцевого бюджету, рішення про місцевий бюджет, прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку;
- ✓ **організовує** та забезпечує на підставі прогнозу місцевого бюджету та плану діяльності на середньостроковий період **складання проекту кошторису та бюджетного запиту і подає їх місцевому фінансовому органу;**
- ✓ отримує бюджетні призначення; приймає рішення щодо делегування повноважень на виконання бюджетної програми розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та/або одержувачами бюджетних коштів, розподіляє та доводить до них у встановленому порядку обсяги бюджетних асигнувань;
- ✓ затверджує кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (плани використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів);
- ✓ розробляє та затверджує паспорти бюджетних програм і складає звіти про їх виконання; організовує та здійснює моніторинг виконання бюджетних програм, здійснює оцінку їх ефективності;

ПОВНОВАЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛОВИ У СФЕРІ БЮДЖЕТУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ:

Голова ради як керівник апарату ради та її виконавчого комітету (п.6 ч.4 ст. 42 ЗУ “Про місцеве самоврядування в Україні”) є ГРБК за бюджетними призначеннями, визначеними у рішенні про бюджет територіальної громади для цього структурного підрозділу ради, і у відповідності до ч.5 ст. 22 БКУ наділений такими повноваженнями:

- ✓ здійснює управління бюджетними коштами, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів, організацію та координацію роботи розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів у бюджетному процесі;
- ✓ здійснює контроль за своєчасним поверненням у повному обсязі до бюджету коштів, наданих за операціями з кредитування бюджету;
- ✓ здійснює внутрішній контроль за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачами бюджетних коштів і витрачанням ними бюджетних коштів;
- ✓ забезпечує організацію та ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової і бюджетної звітності у порядку, встановленому законодавством;
- ✓ забезпечує доступність інформації про бюджет відповідно до законодавства та цього БКУ тощо.

ПОКРОКОВІ ДІЇ УЧАСНИКІВ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ ЩОДО СКЛАДАННЯ, СХВАЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА 2021 РІК

Асоціація ОТГ розробила БЮДЖЕТНИЙ ПУТІВНИК ПОСАДОВИХ ОСІБ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ щодо:

↗ складання та затвердження бюджетів територіальних громад на 2021 рік у новоутворених громадах;

↖ завершення бюджетного періоду 2020 року в розформованих територіальних громадах.

посилання:

<https://decentralization.gov.ua/news/12931>

<https://hromady.org/%d0%b0%d1%81%d0%be%d1%86%d1%96%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f-%d0%be%d1%82%d0%b3-%d0%bf%d1%80%d0%b5%d0%b7%d0%b5%d0%bd%d1%82%d1%83%d1%94-%d0%ba%d0%be%d0%bc%d0%bf%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%bd%d0%b8%d0%b9/>

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У РАЗІ НЕ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2021 РІК”

Якщо до 1 грудня року, що передує плановому, Верховною Радою України не прийнято закон про Державний бюджет України, відповідна місцева рада при затвердженні бюджету територіальної громади (відповідно до ч.2 ст. 77 БКУ):

- ✓ враховує обсяги міжбюджетних трансфертів, визначені в проекті закону про Державний бюджет України на плановий бюджетний період, поданому Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України;***
- ✓ у двотижневий строк з дня офіційного опублікування закону про Державний бюджет України відповідна місцева рада приводить обсяги міжбюджетних трансфертів у відповідність із законом про Державний бюджет України.***

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ВИТРАТ БЮДЖЕТУ у разі не прийняття рішення про бюджет територіальної громади (увага: відповідно до п.38 Розділу VI. Прикінцевих та перехідних положень законопроекту “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України” (реєстр. №4100-д від 05.11.2020):

Якщо до 31 грудня 2020 року не прийнято рішення про бюджет на 2021 рік:

 виконавчий орган місцевої ради має право **здійснювати витрати** бюджету територіальної громади **лише на цілі, визначені у проекті рішення про бюджет на 2021 рік, схваленому** виконавчим органом місцевої ради та **поданому** на розгляд місцевої ради;

 щомісячні бюджетні асигнування місцевого бюджету сумарно **не можуть перевищувати 1/12 обсягу витрат бюджету**, передбачених проектом рішення про бюджет територіальної громади на 2021 рік, схваленим виконавчим органом місцевої ради та поданим на розгляд місцевої ради (крім випадків, передбачених ч.6 ст.16 та ч.4 ст. 23 БКУ, а також з урахуванням необхідності проведення захищених видатків місцевого бюджету), з урахуванням міжбюджетних трансфертів, які визначені законом про Державний бюджет України на 2021 рік (у разі несвоєчасного набрання чинності таким законом – проектом закону про Державний бюджет України на 2021 рік, поданим Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України)

Успішні разом!

ЗАВЕРШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПЕРІОДУ 2020 РОКУ В РОЗФОРМОВАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

ЗАВЕРШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПЕРІОДУ 2020 РОКУ В РОЗФОРМОВАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (сформульовано на підставі законопроекту “Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій (реєстр.№ 3651-д від 06.10.2020), закон прийнято Верховною Радою України 17.11.2020р., на даний час знаходиться в стадії підписання та оприлюднення).

УВАГА. Бюджети розформованих територіальних громад виконуються окремо до закінчення бюджетного періоду.

До закінчення періоду окремого виконання бюджетів:

✓ **функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів розформованих територіальних громад продовжують здійснювати відповідні бюджетні установи в особі сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою, інших керівників бюджетних установ.**

Важливо: у разі включення території розформованої територіальної громади до територій кількох сформованих територіальних громад – в особі сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою, на території якої розміщений адміністративний центр розформованої територіальної громади

ЗАВЕРШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПЕРІОДУ 2020 РОКУ В РОЗФОРМОВАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (сформульовано на підставі законопроекту “Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій (реєстр.№ 3651-д від 06.10.2020), закон прийнято Верховною Радою України 17.11.2020р., на даний час знаходиться в стадії підписання та оприлюднення).

До закінчення періоду окремого виконання бюджетів:

✓ **функції місцевих фінансових органів** територіальних громад здійснюють:

відповідні місцеві фінансові органи, утворені **до** затвердження Кабінетом Міністрів України територій територіальних громад;

сільський, селищний, міський голова, обраний сформованою територіальною громадою, якщо місцеві фінансові органи не були створені.

Важливо: у разі включення території розформованої територіальної громади до територій кількох сформованих територіальних громад – **сільський, селищний, міський голова, обраний сформованою територіальною громадою, на території якої розміщений адміністративний центр розформованої територіальної громади.**

ЗАВЕРШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПЕРІОДУ 2020 РОКУ В РОЗФОРМОВАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (сформульовано на підставі законопроекту “Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій (реєстр.№ 3651-д від 06.10.2020), закон прийнято Верховною Радою України 17.11.2020р., на даний час знаходиться в стадії підписання та оприлюднення).

Важливо. Новообрана рада може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті радами, що припиняються.

У разі включення території однієї розформованої територіальної громади до території кількох сформованих територіальних громад, новообрана рада сформованої територіальної громади, на території якої розміщений адміністративний центр розформованої територіальної громади, може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийнятих радою, що припиняється.

Залишки коштів (у тому числі боргові зобов’язання), які утворилися на кінець бюджетного періоду на рахунках бюджетів розформованих територіальних громад, перераховуються одночасно до бюджету сформованої територіальної громади на підставі платіжних доручень за підписом сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою, або керівника відповідного місцевого фінансового органу, утвореного до затвердження Кабінетом Міністрів України територій територіальних громад.

Увага: якщо територію однієї розформованої територіальної громади включено до територій кількох сформованих територіальних громад, залишки коштів (у тому числі боргові зобов’язання) між відповідними сформованими територіальними громадами розподіляються на підставі:

- ✓ укладеного між ними договору з урахуванням цільового призначення коштів;
- ✓ особливостей розподілу майна та майнових прав розформованої територіальної громади, територія якої включена до території кількох сформованих територіальних громад;
- ✓ чисельності постійного населення, яке станом на 1 січня 2020 року проживало на території, що була включена до території відповідної сформованої територіальної громади.